

F. Maroń

Przegląd artykułów związanych z historią Śląska

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 6, 338-341

1973

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tości dowiadujemy się dopiero na ostatniej stronie, że jest to pierwszy tom, a poszczególne diecezje uwzględnione będą szczegółowo w drugim tomie. Własny pogląd na powzięte przez siebie zadanie wyjawiał Autor w obszernym wstępie na s. IX, gdzie wyznał, iż „książka nie rości sobie pretensji do naukowej ścisłości i systematyki”. Tym samym musimy mu wybaczyć liczne niedokładności. Po kilku stronach zmienił jednak swoje zdanie i na s. XVI z tupetem zapewnił, iż „książka zasługuje na szczególne potraktowanie, bowiem jej walor udokumentowanej informacji historycznej pełni określone, pozytywne funkcje dydaktyki społecznej”. Przy takim dowodzeniu obawiamy się, że raczej spełni się pierwsza zapowiedź, choćby z tej racji, że hitlerowcy nie lubili pozostawiać po sobie „udokumentowanych informacji”. Zupełnie innego pokroju jest napisana przez R. Buchałę książka *Polska-NRD-NRF-Watykan. Status Quo w Europie Środkowej. Zarys problemu*, Katowice 1972, w której starał się przeprowadzić próbę analizy wzajemnych stosunków pomiędzy wymienionymi krajami a Watykanem.

PRZEGLĄD ARTYKUŁÓW ZWIĄZANYCH Z HISTORIĄ ŚLĄSKA

opublikowanych w Zaraniu Śląskim, Kwartalniku Opolskim, Sobótce od drugiego półrocza 1971 do końca roku 1972.

„ZARANIE ŚLĄSKIE”

1971 r. (XXXIV), z. 2

B. Poloczkowa, *Sposoby zarobkowania i zdobywania kwalifikacji zawodowych we wsi Brenna, powiat Cieszyn, w okresie życia ostatnich trzech pokoleń*.

1971 r. (XXXIV), z. 3:

J. Ziemia, *Komisariat Rad Ludowych Śląskich w Sosnowcu (IX 1919-III 1920)*. L. Szaraniec, *Strajki okupacyjne w górnictwie górnośląskim w 1936 roku*. M. Heller, *Uwagi o pracy Romana Prāsila: Czynna walka narodowo-wyzwoleńcza Śląsku Cieszyńskim w latach 1939—1945*. M. Piątek, *Przyczynek do historii harcerstwa w okresie powstań śląskich*. A. Szefer, *„Kriegstagebuch” jako źródło do dziejów rejencji katowickiej w latach okupacji hitlerowskiej*,

1972 r. (XXXV), z. 1—2:

M. Paździóra, *Górnośląska NPR wobec kryzysu demokracji parlamentarnej i zamachu majowego (listopad 1925—lipiec 1926)*. J. Saratowicz-Stolarzewiczowa, *Pomoc Polonii amerykańskiej dla Śląska w okresie powstań i plebiscytu w świetle wybranych czasopism polsko-amerykańskich*. A. Szefer, *Wysiedlenie ludności polskiej z rejencji katowickiej w latach 1939—1945. Próba bilansu*. T. Janik, *Ruch sportowy na Górnym Śląsku w latach 1919—1921*.

1972 r. (XXXV), z. 3:

A. Topol, *Działalność Polskiej Partii Robotniczej w powiecie pszczyńskim w okresie okupacji (1939—1945)*. L. Brożek, *Robert Zanibal, zapomniany cieszyński pisarz-folklorysta*. J. Zawada, *Wspomnienia z pierwszego tajnego kółka socjalistycznego w Gimnazjum Polskim w Cieszynie*. A. Szefer,

Kilka uwag na temat strat śląskich zasobów archiwalnych i dzieł sztuki w latach wojny i okupacji hitlerowskiej, A. Opalek-Orzechowska, *Ewolucja zjawisk przestępczości kryminalnej na terenie województwa katowickiego i Katowic w okresie lat 1961—1967* oraz R. Lubas, *Wokół tradycji poezji i satyry powstań śląskich*.

1972 r. (XXXV), z. 4:

W. Zieliński, *Integracja Górnego Śląska z innymi ziemiami polskimi (na przełomie XIX i XX w.)*. E. Długajczyk, *Zmiana suwerenności na Górnym Śląsku w 1922 roku*. J. Przewłocki, *Problemy rozwoju życia politycznego na Górnym Śląsku na przełomie 1921/1922 roku*. M. Wanatowicz, *Kształtowanie polskiego charakteru instytucji społecznych na Górnym Śląsku w latach 1922—1939 (dotyczyło Spółki Brackiej i Pszczyńskiego Bractwa Górniczego)*.

„KWARTALNIK OPOLSKI”

1971 r. (XVII), z. 1:

J. Wyględa, *W 50 rocznicę III powstania śląskiego*.

1971 r. (XVII), z. 2:

J. Zaremba, *Pierwsze polskie druki cieszyńskie*. (Zakończenie artykułu znajduje się w z. 3.) E. Orzechowski, *Terytorialne podziały na Śląsku*. (Temat ciągnie się przez wszystkie inne zeszyty z zakończeniem w roczniku XVIII (1972), z. 3.) Z. Bednórz, *Konfrontacje kulturalne na ludowych szpaltach*, (Z lektury polskiej prasy na Śląsku z przełomu XIX i XX w.)

1971 r. (XVII), z. 3:

A. Łongiewska, *Francuzi w obronie praw Polski do Górnego Śląskaw okresie plebiscytu*. S. Rospond, *„Les amis de la Pologne” za polskim Górnym Śląskiem*.

1971 r. (XVII), z. 4:

F. A. Marek, *„Jutrzenka Górnos Śląska”*. E. Wołowik, *Walka o język polski w „Nowinach Codziennych”*.

1972 r. (XVIII), z. 1:

E. Mendel, *Polskie środowisko społeczno-polityczne w Opolu w okresie plebiscytu i powstań śląskich (1919—1921)*. H. Borek, *Osadnictwo Opolszczyzny w świetle nazw miejscowych*.

1972 r. (XVIII), z. 3:

K. Kwaśniewski, *Niektóre statystyczne wskaźniki aktywności kulturalnej w województwie opolskim oraz w poszczególnych jego powiatach na tle wszystkich innych województw polskich*. J. Bar, *Regionalizm w dydaktyce a kształtowanie postaw patriotycznych dzieci i młodzieży*;

J. Pośpiech, *Z dziejów folklorystyki polskiej na Górnym Śląsku (1825—1922)*, (Ciąg dalszy jest w z. 4.) J. Szafarczyk, *Moja służba w „Grupie Wschód” wojsk powstańczych w czasie III powstania śląskiego*. St. Bąk, *W drodze na Śląsk i na Śląsku*. (Zakończenie wspomnień pedagoga w z. 4.) E. Mendel, *Bolko Liguda-Sylwetka działacza Związku Polaków w Niem-*

czech. J. J. D o l i ń s k i, *Wymowny dokument (niezatwierdzenia polskiego sołtysa Józefa Kapicy w r. 1924 w Rozmierku w powiecie strzeleckim)*. S. R o - s p o ń d, *Zagadka archeologiczna i nazewnictwo grodu Reczen (Poszukiwania za rzekomą pierwszą rezydencją biskupów wrocławskich)*.

1972 r. (XVIII) z. 4:

K. H e s k a - K w a ń n i e w i c z, *O, spuściźnie rękopiśmiennej Emanuela Imieli*. J. M a d e j a, *Z dziejów seminarium nauczycielskiego w Opolu-Prószkowie*. M. K a c z m a r e k, *Profesora Romana Pollaka umiłowanie Śląska*. (Był wydawcą „Officyny” Walentego Różdzieńskiego itp.) F. S z y m i c z e k, *Ludwik Ręgorowicz (1888—1970)* (Dawny naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego w Katowicach).

„ŚLĄSKI KWARTALNIK HISTORYCZNY — SOBÓTKA”

1971 r. (XXVI), z. 2:

Z. S u r m a n, *Komuna Paryska w świetle współczesnej prasy śląskiej*.

1971 r. (XXVI), z. 3:

N. C z a p l i ń s k i, *Powstanie i rozwój koncernu „Katolika” w Bytomiu w latach 1898—1914*.

1971 r. (XXVI), z. 4:

K. O r z e c h o w s k i, *Acta do dziejów śląskiego sejmiku (wiek XV—XVIII)*. J. L e s z c z y ń s k i, *Zabiegi i przetargi wokół Śląska w czasie wojny trzydziestoletniej*. W. D ł u g o b o r s k i, *Powiązania ekonomiczne Górnego Śląska z Małopolską w XVIII i w początkach XIX wieku*.

1972 r. (XXVII), z. 1:

Materiały sesji naukowej poświęconej 50 rocznicy III powstania śląskiego. Oprócz tego jest artykuł N. D a v i e s a, *Wielka Brytania a plebiscyt cieszyński 1919—1920*.

1972 r. (XXVII), z. 3:

S. M i c h a ł k i e w i c z, *Stan i perspektywy badań nad historią miast i rejonów Dolnego Śląska*. K. O r z e c h o w s k i, *Diariusze Śląskie*. (Są to notatki o sprawach omawianych na kolejnych posiedzeniach śląskich zgromadzeń stanowych i stanowią cenne uzupełnienie do *Acta Publica*). Z. S z k u r ł a ń s k i, *Z badań nad piśmiennością chłopów na Śląsku pod koniec XVIII wieku*. (Na przykładzie wsi dolnośląskich). E. L i g ę z a, *Dokument księcia wrocławskiego Władysława z 27 VII 1269 roku*. (Sprawa autentyczności kupna trzech ogrodów nad Oławą i budowy folusza). L. N i e d z i e l a, *Przyczynek do dziejów walki o polskość Wrocławia w pierwszym dziesięcioleciu XVII wieku*. (Zmagania dominikanów polskich z niemieckim mieszczaństwem wrocławskim). R. G e l l e s, *Ruch polski na Śląsku Środkowym w Wrocławiu w 1919 r. w świetle memoriału niemieckiego agenta*.

1972 r. (XXVII), z. 4:

J. P o ś v a r, *Rozwój prawa mennicznego i mennictwa na Śląsku w pierwszej połowie XVII wieku*. K. O r z e c h o w s k i, *Geneza i istota śląskiego „Conventus Publicus”*. (Wyjaśnienie różnic między sejmem i konwentem ogólnośląskich zgromadzeń stanowych). K. K o z i e l s k i, *Sytuacja przemysłu ciężkiego na Zaolziu (październik 1938 — wrzesień 1939)*.

PRZEGLĄD WAŻNIEJSZYCH PRAC DOTYCZĄCYCH ŚLĄSKA

Dział historyczny

Ze wspomnianych już w pierwszym dziale *Acta Universitatis Wratislaviensis* zawierają rozprawy dotyczące historii Śląska następujące tomy serii:

HISTORIA

Tom VIII: R. Heck, *Miniatury wrocławskiego rękopisu Jakuba de Cessulis, liber super ludum scacorum*; W. Korta, *Stan i potrzeby badań nad annalistyką śląską do końca XV w.* i R. Sękowski, *Przyczynek do dyskusji w sprawie kryteriów przynależności narodowościowej w epoce feudalnej.*

Tom IX: K. Bobowski, *Ze studiów nad dokumentami i kancelarią Bolesława Wstydliwego* i M. Nawrat, *Język polski w zabytkach cechowych miasta Opola*

Tom X: L. Wiatrowski, *Ekonomika hutnictwa żelaza w księstwie pszczyńskim od XVII do początków XIX w.* J. Janczak, *Połączenie pocztowe na Śląsku pod koniec XVIII w.* Z. Kwaśny, *Hutnictwo szkła na Górnym Śląsku w pierwszej połowie XIX w.* i S. Pajączkowski, *Konsumy górnictwa w latach 1869—1902.*

Tom XI: L. Wiatrowski, *Gospodarstwo wiejskie w dobrach pszczyńskich od połowy XVII do początku XIX w.*

Tom XIII: M. Pater, *Karol Miarka u progu działalności politycznej*; B. Zając, *Akcja przedwyborcza Stronnictwa Ludowego w 1897 r.* i A. Galos, *Sprawy Rakowskiego i Krysiaka.* (Ogłosili przed I wojną światową kilka tajnych dokumentów, np. o osławionej Hakacie).

Tom XIV: A. Stojanowska, *Materiały źródłowe do dziejów Podiebradów śląskich, przechowywane w Archiwum Państwowym we Wrocławiu.*

Tom XV: S. Inglot, *Z życia codziennego chłopów polskich od XVI do XVIII w.*; A. Nyrek, *O potrzebie zespołowych badań geograficzno-historycznych na Śląsku*; L. Wiatrowski, *Browarnictwo i gorzelnictwo w księstwie pszczyńskim w XVIII i na początku XIX w.* i Z. Kwaśny, *Śląskie tabele generalne z 1809 r.*

Tom XVI: T. Kaklin, *Spółczesność doby saskiej w oczach moralisty.*

Tom XVII: R. Heck, *Problem państwa i władzy w kronice Kosmasa.* L. Matysik, *Wpływ myśli czeskiej na Śląsku w świetle rękopisów kanoników regularnych św. Augustyna w XIV i XV w.* A. Nyrek, *Problem upadku i odrodzenia gospodarki stawowej w Polsce i w Czechach w X/X w.* i W. Pluskiewicz, *Polska opinia publiczna a zajęcie Czech i Moraw 15 marca 1939 r.*

Tom XVIII: S. Michałkiewicz, *Rzemiosło na Śląsku w połowie XIX w.* Z. Kwaśny, *Z dziejów dzieci i młodocianych robotników w zakładach przemysłowych na majątkach Schaffgotschów w latach 1854—1872.*

Tom XIX: Z. Poloch, *Formuła: „Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio litterarum” w dokumentach Kazimierza Wielkiego.* A. Gańzel-Kowalewska, *Druka kontynuacja Kosmasa jako źródło do dziejów XIII w.* i J. Drozd, *Biblioteka Podiebradów w świetle inwentarza z 1818 r.*

Tom XX: S. Michałkiewicz, *Sprawa polska w prasie śląskiej w okresie rewolucji w Rosji w latach 1917—1918 na przykładzie dzienników wrocławskich* i J. Pabisz, *Rozwój czasopism województwa śląskiego w świetle statystyki (1922—1939).*

Uniwersytet Śląski w Katowicach opublikował:

„Prace Historyczne” zeszyt II, Katowice 1971, ss. 135. Spośród ogłoszonych artykułów dotyczą okolic śląskich: M. Grzyb, *Sprawa memoriału rad zakładowych kopalni węgla kamiennego „Wujek” i „Michał” z 24 II 1939 r.* B. Szyn-dler, *Wysadzenie w powietrze pomnika powstańców śląskich w Bogucicach* i J. Wilk, *Rozwój górnictwa węglowego na terenie Michałkowic do r. 1933.*